

חינוך לחיים

פרשת ראה

'ראה' אנוכי נותן לפניכם היום' – אומר המדרש 'ראה' אנוכי- שבחרתי בטובה, ראה היאך אנוכי משונה מכל העולם' צריך להבין מה הכוונה 'ראה' איזו ראייה והתבוננות נדרשו מכלל ישראל בשעה שקיבלו ברכה זו? וכן למה נאמר ראה אנוכי ולא ראה אני?? ובמיוחד יש להבין מה הכוונה שאנוכי נותן, וכי משה הוא זה שנותן את הברכה? הרי הברכה- היא ברכת ה' ומדוע מייחס אותה משה לעצמו?

בעל הטורים מסביר 'ראה' אנוכי – פירוש ממני תראו וכן תעשו. שכוונתו לומר 'ראו אותי' והתבוננו בי. במעשי ובבחרתי הטובה, ועל ידי כך תלכו אף אתם בדרכי וכך תזכו לברכה – דוגמה אישית!!!
וזה הטעם שמשה מייחס הברכה לעצמו, לא מפני שהוא זה שנותן להם את הברכה, אלא שע' ראייתם של ישראל אותו ואת דרכו, מה היה, איך עבד על עצמו ומה התוצאות, ע' ההתבוננות בדרכו הם יתעלו ויעלו ויהיו ראויים אף הם לברכה.

ועפ"ז מובן מדוע נקט משה את הלשון 'אנוכי' ולא 'אני' שהרי הבדל גדול יש ביניהם ע"פ הסבר של המלבי"ם בשמות כ' שהמילה 'אני' מבטאת את מצבו של האדם ביחס לעצמו, ואילו המילה 'אנוכי' באה לבטא את מצבו של האדם ביחס לאחרים. ולכן השתמש ב'אנוכי' כי כוונתו להדגיש את דרכו המיוחדת בעבודת ה' כדי שיוכלו ישראל לקבל וללמוד ממנו את אופן העליה ואת דרכי העבודה.

ובמיוחד ביקש שילמדו ממנו את הנקודה העיקרית שאופן מסירת התורה היא רק על ידי מסירות נפש!! בכל היכולת ובכל הכח כמו שמשה נהג בעצמו, שתקף אחרי ששבר הלוחות מיד שב והתפלל עד שקיבל את הלוחות השניים וזה כוונתו 'ראה' אנוכי- ראו את מסירות נפשי להפצת התורה והרבצתה בכלל ישראל ומכאן ילמד כל מחנך את הדרך של מסירות נפש. יסוד הדברים שאנו אומרים שהכוונה ללוחות השניים מפורשים בדברי המדרש תנחומא בפרשתנו על הכת' 'ראה' אנוכי – וכתוב בתהילים 'משכיל לאסוף האזינה עמי תורתי הטו אזנכם לאמרי פי' אמרו ישראל לאסוף, וכי יש תורה אחרת שאתה אומר 'האזינה עמי תורתי' כבר קבלנו בהר סיני... דבר אחר 'האזינה עמי תורתי'... אמר לו 'פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים'. לפיכך כשעמד אסף הזכיר למעלה 'נחית כצאן עמך' נמצא שהכתוב תורתי מדבר על לוחות השניים וללמדנו שתורה נמסרת אך ורק במסירות נפש!!!

ובבואנו לחנך עלינו לזכור תמיד שעם ישראל מטבעם חפצים לקיים את רצון ה' כפי שמוסבר בפרשה בפס' 'את הברכה אשר תשמעו' שלכאורה היה צריך לומר את הברכה אם תשמעו דהינו שבזכות קיום התורה נזכה לברכה ולא 'אשר תשמעו' וכפי שבאמת נאמר בקללה 'והקללה אם לא תשמעו' וההסבר שבבחינה זו שניתנה לכל יהודי בין שני הדרכים הברכה והקללה, אין הם עומדים בפרשת דרכים ובבחינה שקולה, כי הרי הטבע המקורי של עם ישראל הוא שהולכים בדרך ה' מעצמם, אלא שלפעמים היצר הרע קצת מקלקל... כפי שידוע הרמב"ם על מי שבית הדין כופים אותו לגרש את אשתו וזה מועיל כי 'מאחר שהוא רוצה להיות מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתוקפו, וכיוון שהוא רוצה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני, כבר גרש לרצונו' וכן מפורסם תפילת רבי אלכסנדר (ברכות י"ז) 'רבו העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב? שאור שבעיסה ושעיבוד מלכויות'

ומכיוון שמעצם מהותם של ישראל הם טובים וחפצים הם לעשות את רצון ה' נמצא שכבר הם נמצאים במצב של ברכה. ולכן ההסבר בפס' 'את הברכה אשר תשמעו' – זה לשון הוה וקיים!! כי כל יהודי מוחזק בכך!! ואין עליו אלא להמשיך ולצעוד בדרך הזו!! לעומת זאת, הדרך השנייה, זו שהקללה טמונה בחובה, מנוגדת היא לטבעם של ישראל ולמהותם ועל כן נאמר 'אם לא תשמעו' להורות שהקללה תבוא על ישראל רק אם ח' יסורו מהדרך בה הם הולכים ורגילים ללכת. ואת זה צריך לזכור כל מחנך והורה שהתלמיד במהותו טוב ורוצה אך ורק את הדרך הטובה!! אלא שלפעמים...

ונזכור שדברים אלו נאמרו לישראל אחרי התוכחות הרבות שנאמרו בפרשיות הקודמות ואעפ"כ אמר להם משה 'אשר תשמעו' – למרות הכל עדיין לא סרתם מהדרך, ובמהותכם ובפנמיותכם בבחינת עבדי ה' אתם!! וכיוון שהינכם 'שומעים' – 'בני ברכה' אתם!! וללמדנו העוסקים בחינוך – גם כאשר יש צורך בתוכחה, חשוב להדגיש ולומר שהכישלון הינו חד פעמי, וגם לאחריו רוצה התלמיד בטבעו להמשיך ולצעוד בדרך הנכונה, ולא לעזוב – חלילה את דרך התורה והמצוות. כך נסיר ממנו את הסכנה הגדולה של היאוש והעזיבה המוחלטת של דרך התורה וכך ייקל עלינו להמשיך ולצעוד בדרך העולה בית ה'.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com